

Интердисциплинарне постдипломске студије, ПРОГРАМ ЗА ДИГИТАЛНУ УМЕТНОСТ, Косанчићев венац 29, Тел: 2626 644

Београд, 30. 4. 2020.

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

Веће интердисциплинарних докторских студија Универзитета уметности формирало је комисију за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта кандидата НЕМАЊЕ ЛАЗАРЕВИЋА, студента докторског студијског програма Дигитална уметност Интердисциплинарних студија Универзитета уметности, под насловом

ЛИНКЕЈЕВ ПОГЛЕД ДУШАНА МАТИЋА – дигитална мултимедијална књига

На основу увида у поднети материјал, комисија у саставу:

др ум. Љуба Бркић, ванр. проф. ФИЛУМ, Крагујевац, ментор рада

мр Растко Ђирић, ред. проф. ФПУ, председник комисије

др Милена Драгићевић Шешић, ред. проф. ФДУ

др ум. Александра Јованић, доц. ФЛУ

др ум. Александар Давић, ред. проф. УНС

закључила је да кандидат може да приступи одбрани свог докторског уметничког пројекта.

БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Немања Лазаревић рођен је 1983. у Крагујевцу. Дипломирао је графички дизајн на Академији лепих уметности у Београду 2005. Тема завршног рада обухватила је Визуелни идентитет позоришта Атеље 212. На Факултету примењених уметности у Београду 2010. године је под менторском руком професора Ивице Ракића реализовао и одбранио магистарски рад *Сећање на Флориду – epistulae ex camera obscura*. На београдском Универзитету уметности уписао је 2016. докторске студије на Програму за дигиталну уметност.

У редакцијама часописа за књижевност, уметност и културу (Наслеђе, Филолошко уметнички факултет у Крагујевцу Липар, Универзитет у Крагујевцу и Студентски културни центар) био је ликовно – графички уредник, а исту дужност обављао је пет година на Факултету медицинских наука Универзитета у Крагујевцу.

Креирао је визуелни идентитет и све пратеће материјале за годишњу манифестацију *Миленини извори* 2006. године.

Био је сарадник Спомен музеја 21. Октобар у Крагујевцу и позоришта Јоаким Вујић. Обликовао је две монографије о делу сликара Владимира Величковића: *Стваралачко компоновање* (2010) и *Својени судови* (2014), креирао књиге *Партиштура* (2010), *Мишко у операма Бенцамина Бришна* (2013) и *Традиција и меморија* (2015).

Аутор је и неколико кратких филмова: *Сећање на Флориду* (у оквиру магистарског рада), *Партиштура* (прилог истоименој књизи, 2010), *Крајки резони Балкана* (прилог каталогу истоимене изложбе фотографија, 2010) и *Дисање честица* (2016).

За збирку песама *Астрална харфа* (1998) добио је награду *Лимске вечери поезије* у Прибоју, а на седмој изложби Српског позоришног плаката (2011) у оквиру Јоаким фест у Крагујевцу додељен му је Гран при за плакат *Ослушни...Слушај...Опера* (Опера и позориште Мадлен-нијанум, Београд).

ДЕТАЉНА АНАЛИЗА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

Књижевно и ликовно дело Душана Матића, једне од најзначајнијих личности српског надреализма, Немања Лазаревић је представио у форми мултимедијалне дигиталне књиге. На различите начине штампана форма књиге била је проширена коришћењем аудио и видео записа као и компјутерске анимације (motion graphics), чиме су се интегрисали ликовни и литерарни аспекти његовог дела. Лазаревић је успоставио однос између два начина испољавања Матићеве стваралачке имагинације – његових цртежа, колажа, асамблажа и неких Матићевих књига, кључних за послератну српску књижевност, а то су: *Бајгала* (1954), *Нова Анина балска хаљина* (1970) и *Најмлађи Јајогић неће у роман*, дело постхумно објављено 1983. године.

Аутор текста књиге *Линкејев појед Душана Матића* чији наслов носи овај докторски уметнички рад је Немањин отац, Слободан Лазаревић.

Дати наслов докторског уметничког рада – *Линкејев појед Душана Матића*, упућује на античког јунака Линкеја који је поседовао моћ да види истовремено и испред и иза себе, због чега га је Јасон изабрао за извиђача током потраге за златним руном. Аутор ову метафору примењује на Матићеву потребу да одређене идеје помера из једне форме у другу, на пример, из света романа у свет лирике и огледа, да би резултат била синтеза више уметности, што оправдава Лазаревићев мултимедијални приступ. На пример, за *Бајгалу* (1954), Јован Христић је рекао да је превратничка у нашој књижевности јер није збирка песама, нити огледа, нити путописа, али је све то у исти мах. Ово књижевно дело пореди се са ликовном формом – асамбљом.

Садржај ове дигиталне књиге чине следећи извори: репродуковани Матићеви цртежи, колажи и асамблажи из збирке Музеја савремене уметности у Београду, из поклон-збирке од 70 цртежа које поседује Народна библиотека Душан Матић у Ђуприји, и из приватних збирки. У садржај ове дигиталне мултимедијалне књиге инкорпориран је и одређен број аудио записа, највише оних у којима Матић, или пак глумци, говоре стихове. На неколико места, у оној мери у којој захтева сама анализа којом се *Линкејев ѿоїлед* бави, наводе се и песникове изјаве, осврти на значајне домете књижевних праваца, манифеста и акција у којима је учествовао. Био је искоришћен драгоцен аудио запис од 12 минута у коме Матић, десет дана пре свог 80-тог рођендана, говори своје стихове уз звуке двојница. Затим, видео записи у којима приповеда неке важне тренутке из свог живота (прелазак преко Албаније, боравак у Француској, откривање Фројдовога учења, однос надреализма и комунистичког покрета). Његови цртежи, колажи и документарне фотографије оживљени су анимацијом.

За ову прилику, само за потребе мултимедијалне дигиталне књиге *Линкејев ѿоїлед Душана Матића*, Лазаревић се подухватио и израде ћириличног књижног писма. Неко би могао да постави питање да ли је предузети посао био је нерационалан, с обзиром да се међу већ постојећим писмима сигурно могло наћи оно које би задовољило потребе овакве једне књиге. У аутору се пробудила намера да анатомијом ћириличног писма дискретно нагласи одређена уверења Матића и надреалиста, која су део њихове поетике у оквиру које су преиспитивали и природу речи и природу слике. Отуда се на завршетку основног стуба пројектованог писма налази сериф који је вертикалном осом подељен на два типа: десни припада модерном, а леви предкласицистичком типу антикве. Овај „невидљиви” креативни подухват показује неувичајену дубину захвата приликом пројектовања једне књиге.

Важан сегмент деловања на овој мултимедијалној књизи представља и рад на анимираном филму *Ивицом сна*, кога је Немања Лазаревић у целости сачинио од Матићевих цртежа из циклуса *Поеме у боји*. Покренути цртеж постао је средство помоћу кога је постало могуће нагласити Матићево истовремено бављење са више уметничких дисциплина и медија.

Теоријски део рада са поднасловом *Уметности у доба техничкој пројереса* (интродукција) састоји се од четири поглавља. Прво поглавље говори о сусрету уметности и науке. Друго поглавље расправља о ствараоцу у доба дигиталног. Треће поглавље разматра проширене могућности дигиталног доба, а четврто анализира елементе и поступак у креирању овог докторског уметничког рада.

ОЦЕНА ОСТВАРЕНИХ РЕЗУЛТАТА

Имајући у виду медијску разуђеност Матићевог дела, Лазаревићев метод истраживања био је свакако компаративан. Матићеви цртежи, колажи и асамблажи у одређеним тренуцима омогућавају успешније сагледавање и разумевање његових стихова, романа, огледа. Одређени медијски оквир, постављен у два контекста – ликовни и књижевни, открива и проширује понекад скривена значења Матићевог опуса. Оваквим третирањем материјала, сам рад – дигитална мултимедијална књига, поседује колажну структуру, што се, заправо поклапа са Матићевом дефиницијом колажног проседеа као својеврсном „пресеку перспектива”.

Новина коју нам пружа овај пројекат састоји се у начину на који је интерпретиран садржај у оквиру кога се сједињују уметничке дисциплине којима се Матић бавио.

Такође, овде немамо посла са традиционалним изгледом и линеарном структуром штампане књиге. Структурална целина коју нуди дигитална технологија поседује могућности које штампана књига нема: у дигиталној књизи сједињене су медијске могућности покретне слике, анимације, звука, покренутих традиционалних елемената књиге (graphics in motion), нелинеарно конципираних сегмената који су повезани вишеслојно или на интерактиван начин.

КРИТИЧКИ ОСВРТ РЕФЕРЕНАТА

Обимно и по утицају на развој послератне српске књижевности значајно дело Душана Матића у овом раду се стиче у форми дигиталне књиге. Аутор овог докторског уметничког пројекта објашњава зашто је изабрао баш ову форму. „Најпре, уметничким истраживањем, затим реализацијом ове и овакве теме проширује се простор нове образовне праксе у којој дигитална књига и њене презентационе могућности треба да заузму своје одговарајуће – иновативно, место. Затим, ове могућности отварају пут ка новим подручјима стваралачке слободе у којој се креативном манипулацијом „на тапет дана” (Д. Матић) износе поетичке визије и значења обликовани кроз бурну праксу надреалистичког проседеа. И најзад, оно најважније, да се путем дигиталне књиге која користи и текст и аудио и видео запис и компјутерску анимацију открију прикривена, а слојевита, значења дела, у овој случају дела Душана Матића. Можда можемо рећи да је дигитална мултимедијална књига, у овом случају, идеалан медиј у коме се открива заједничко у невидљивом, односно, преко симбола од којих су саздане различите форме уметничког изражавања, рецепијент се упућује на духовни аспект дела.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Докторски уметнички пројекат Немање Лазаревића *Линкејев појед Душана Мајића* – дигитална мултимедијална књига истражује креативне, медијске и технолошке могућности мултимедијалне дигиталне књиге, као дисциплине која се ређе истражује на Програму за дигиталну уметност, а која је логична као продужетак истраживања започетих на студијама Графике на Факултету примењених уметности. Сматрамо да су знања која је стекао на студијама овог Програма помогла да се његова замисао реализује у широком медијском спектру. Тема коју је изабрао подразумева новомедијску синтезу области којима се бавила једна важна личност из српске културне историје, што даје на значају овом пројекту.

Комисија сматра да кандидат може да приступи одбрани свог докторском уметничког пројекта.

др ум. Љуба Бркић, ванр. проф. ФИЛУМ

мр Растко Ђирић, ред. проф. ФПУ

др Милена Драгићевић Шешић, ред. проф. ФДУ

др ум. Александра Јованић, доц. ФЛУ

др ум. Александар Давић, ред. проф. УНС